

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.010.04.2016

P/16/070

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/070 Przeciwdziałanie e-uzależnieniu dzieci i młodzieży w latach szkolnych 2013/14, 2014/15 i 2015/16 (do zakończenia czynności kontrolnych)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Jan Pawlak - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/28/2016 z dnia 10 maja 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczną w Pabianicach, ul. Bracka 10/12, 95-200 Pabianice, Regon 000733145, zwana dalej „Poradnią”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariusz Wielebski – dyrektor Poradni od dnia 1 września 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 2-3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Poradnia, pomimo świadczenia szerokiego zakresu pomocy dzieciom i młodzieży szkolnej, nie prowadziła terapii uzależnień, w tym uzależnień od mediów elektronicznych. W ograniczonym zakresie podejmowano także działania na rzecz profilaktyki e-uzależnień. Oferta działań profilaktycznych z tego zakresu kierowana była wyłącznie do rodziców dzieci ze starszych grup przedszkolnych oraz z klas I-III szkół podstawowych. Z uwagi na znikome zainteresowanie szkół, na przestrzeni trzech ostatnich lat szkolnych skorzystali z niej jedynie rodzice dwóch spośród 19 szkół podstawowych z terenu działania Poradni, które wnioskowo o przeprowadzenie stosownych prelekcji. Poradnia nie prowadziła natomiast i nie oferowała szkoleń, wykładów, czy prelekcji z ww. zakresie, adresowanych do uczniów i nauczycieli.

Z uwagi na niezatrudnienie w Poradni specjalisty ds. uzależnień, w przypadkach zdiagnozowania możliwości wystąpienia uzależnienia od mediów elektronicznych, podejmowane były stosowne działania, poprzez wskazanie rodzicom możliwości skorzystania z terapii we właściwych placówkach.

Funkcjonujący w Poradni system doskonalenia zawodowego sprzyjał podnoszeniu kwalifikacji pracowników merytorycznych Poradni, którzy brali czynny udział w szkoleniach, konferencjach, zajęciach, warsztatach, seminariach, wykładach czy spotkaniach konsultacyjnych. Niemniej jednak w badanym okresie pracownicy merytoryczni Poradni nie uczestniczyli w szkoleniach z zakresu uzależnień od mediów elektronicznych.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1 Działalność edukacyjna i diagnostyczna Poradni związana z problemem e-uzależnienia

Opis stanu faktycznego

1. Poradnia stanowi publiczną placówkę oświatową o charakterze diagnostyczno-terapeutycznym, dla której organem prowadzącym jest Starosta Powiatu Pabianickiego, a nadzór pedagogiczny sprawuje Łódzki Kurator Oświaty.

Poradnia obejmuje pomocą uczniów z 67 placówek, w tym 26 przedszkoli i żłobków, 19 szkół podstawowych, 9 szkół gimnazjalnych, 9 szkół ponadgimnazjalnych, 2 placówki specjalne z terenu miasta Pabianice oraz gmin Pabianice, Dłutów, Dobroń, Ksawerów.

Celem Poradni jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Do statutowych zadań Poradni należy m.in.:

- diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych,
- wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych,
- prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb oraz ich rodzin,
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom,
- współpraca ze szkołami i placówkami w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się,
- współpraca ze szkołami i placówkami przy opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, o których mowa w przepisach w sprawie warunków organizowania kształcenia oraz planów działań wspierających, o których mowa w przepisach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach,
- współpraca w udzielaniu i organizowaniu przez szkoły i placówki pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły lub placówki, w tym udzielanie nauczycielom pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno-wychowawczych,
- prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego, wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli,
- udzielanie, we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli, wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych i specjalistom udzielającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i placówkach.

Powyższe zadania, wg Statutu, realizowane są przez Poradnię poprzez diagnozowanie, opiniowanie, działalność terapeutyczną, prowadzenie grup wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencję kryzysową, działalność profilaktyczną, poradnictwo, konsultacje, działalność informacyjno-szkoleniową.

(dowód: akta kontroli str. 5-21, 68)

Wg „Raportu z ewaluacji całościowej” przeprowadzonej przez Łódzkiego Kuratora Oświaty w lipcu 2013 r., Poradnia miała dobre warunki lokalowe i spełniała wymagania na wysokim poziomie.

Pomieszczenia były estetyczne i dobrze wyposażone w pomoce dydaktyczne. Podejmowane w Poradni działania służące poprawie warunków lokalowych i wyposażenia związane były z planami wprowadzenia nowych usług, poszerzeniem oferty oraz podniesieniem standardu warunków pracy.

(dowód: akta kontroli str. 84-85)

W latach szkolnych 2013/14, 2014/15, 2015/16 (do dnia 17 czerwca 2016 r.) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pabianicach wydała, wg raportów dla Systemu Informacji Oświatowej, łącznie 3.561 opinii (w kolejnych latach odpowiednio 1.202, 1.454 i 905) i 636 orzeczeń (222, 263, 151).

Orzeczenia wydane w trybie art. 71b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty² wydane zostały m.in. w sprawach:

- indywidualnego przygotowania przedszkolnego (5 orzeczeń w roku szkolnym 2013/14, 3 orzeczenia w roku 2014/15, 1 orzeczenie w roku szkolnym 2015/2016),
- kształcenia specjalnego (97, 112, 56),
- nauczania indywidualnego (89, 104, 75),
- wczesnego wspomaganie rozwoju (17, 23, 12),
- zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (4, 3, 1).

Opinie w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną wydane na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej³ i z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁴.

(dowód: akta kontroli str. 55-63)

Zadania statutowe Poradni w kontrolowanym okresie realizował zespół 15 pracowników pedagogicznych⁵, w tym 4 logopedów, 4 pedagogów oraz 7 psychologów.

Na przestrzeni badanego okresu zatrudnienie pedagogów i logopedów zwiększyło się o 1,5 etatu, tj. odpowiednio z 3 do 4 osób.

(dowód: akta kontroli str. 4-21, 80-82)

Pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w Poradni doskonalili swoje umiejętności zawodowe na studiach podyplomowych, kursach kwalifikacyjnych i doskonalących oraz w ramach wewnętrznego doskonalenia nauczycieli.

Doskonalenie zawodowe pracowników Poradni nie obejmowało problematyki e-uzależnień.

(dowód: akta kontroli str. 72-79)

2. W latach szkolnych 2013/14, 2014/15, 2015/16 (do 17 czerwca) Poradnia przyjęła odpowiednio 1.287, 1.344 i 941 dzieci.

Wg danych z bazy Systemu Informacji Oświatowej w podanych wyżej okresach przeprowadzono odpowiednio:

- 403, 364, 355 diagnoz psychologicznych i 270, 289, 191 diagnoz pedagogicznych uczniów szkół podstawowych;

² Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 ze zm.

³ Dz. U. z 2013 r. poz. 199; zwane dalej: rozporządzeniem MEN z dnia 1 lutego 2013 r.

⁴ Dz. U. z 2013, poz. 532

⁵ Uwzględniono pracowników pedagogicznych faktycznie realizujących obowiązki służbowe, z wyłączeniem przebywających na urloпах macierzyńskich, wychowawczych, długotrwale zwolnieniach lekarskich.

- 84, 80, 78 diagnoz psychologicznych i 25, 31, 18 diagnoz pedagogicznych uczniów szkół gimnazjalnych;
- 14, 14, 14 diagnoz psychologicznych i 9, 4, 6 diagnoz pedagogicznych uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Terapia dzieci zagrożonych uzależnieniem, w tym uzależnieniem od mediów elektronicznych, w badanym okresie nie była prowadzona przez Poradnię. W Poradni nie było zatrudnionego specjalisty ds. uzależnień.

(dowód: akta kontroli, str. 55-63, 86-87)

3. W kontrolowanym okresie w Poradni nie wydano opinii i orzeczeń, zawierających informacje o możliwości wystąpienia e-uzależnienia diagnozowanych uczniów.

Poradnia nie prowadziła statystyk dotyczących problemu e-uzależnienia dzieci i młodzieży, stąd też kontrolujący nie miał możliwości ustalenia liczby przypadków, w których ujawniono taki problem.

Wg dyrektora Poradni, w 2016 r. w Poradni zdiagnozowano dwóch uczniów, których trudności edukacyjne i wychowawcze mogły wiązać się z uzależnieniem od komputera.

Na podstawie kart czynności psychologów stwierdzono, że rodzice ww. uczniów zgłosili problemy z motywacją do nauki, spowodowaną uzależnieniem od komputera. Rodzicom zaproponowano badanie psychologiczne dziecka, omówiono podstawowe sposoby ograniczenia dostępu do komputera, zaproponowano zajęcia pozaszkolne, udział w terapii uzależnień prowadzonej przez Ośrodek Profilaktyki i Integracji Społecznej w Pabianicach lub punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od komputera prowadzony przez Ośrodek Pomocy MONAR, udział w wolontariacie, aktywny wypoczynek wakacyjny.

W przypadku utrzymywania się objawów uzależnienia od komputera zalecono konsultację w Poradni i skorzystanie z terapii uzależnienia od komputera w ośrodku świadczącym specjalistyczną pomoc.

(dowód: akta kontroli str. 22-42, 84, 86-87)

4. Poradnia nie posiadała dokumentów wskazujących na zgłaszanie przez szkoły zapotrzebowań na programy profilaktyczne dotyczące uzależnień od mediów elektronicznych.

(dowód: akta kontroli str. 66-67, 71, 84)

Podejmowana przez Poradnię w badanym okresie problematyka przeciwdziałania uzależnieniu się dziecka od komputera adresowana była do rodziców dzieci w wieku 5-6 lat oraz rodziców uczniów klas I-III szkoły podstawowej. Obejmowała ona prelekcję „Jak przeciwdziałać uzależnieniu się dziecka od komputera”, będącą jedną spośród 19 propozycji zamieszczonych na portalu Poradni.

W okresie objętym kontrolą prelekcje w ww. temacie przeprowadzone zostały pięciokrotnie, a objęto nimi rodziców klas trzecich szkół podstawowych, z tego: dwukrotnie w SP nr 3 w Pabianicach oraz trzykrotnie w SP nr 14 w Pabianicach. Poradnia nie posiadała dokumentów wskazujących na ilość uczestników tych prelekcji.

Poradnia nie prowadziła szkoleń, wykładów czy prelekcji adresowanych do uczniów i nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 38-43)

5. W okresie objętym kontrolą Poradnia nie współpracowała z ośrodkami profilaktyki, terapii uzależnień czy poradniami specjalistycznymi zajmującymi się problemami e-uzależnień.

Poradnia nie prowadziła wspólnych działań profilaktycznych z organizacjami realizującymi działania profilaktyczne w zakresie zagrożenia uzależnieniem od komputera i Internetu, a adresowanych do dzieci i młodzieży szkolnej, w tym także

finansowanych ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych⁶. Jak wyjaśnił Dyrektor Poradni: organizacje takie nie zabiegały o współpracę z Poradnią.

Pracownicy Poradni uczestniczyli w szeregu szkoleń zawodowych organizowanych przez jednostki zewnętrzne. Poza materiałami wydanymi przez Fundację Poza Schematami (np. „Rysio i Tolek na Cyberzachodzie”), Poradnia nie otrzymywała jednak materiałów informacyjnych lub ofert działań profilaktycznych i nie uczestniczyła w konferencjach, czy szkoleniach w zakresie e-uzależnień realizowanych przez stowarzyszenia czy fundacje w ramach programów Ministra Zdrowia.

(dowód: akta kontroli str. 38-42, 84-87)

6. W okresie objętym kontrolą Powiat Pabianicki nie uwzględniał w programie polityki zdrowotnej problematyki uzależnień dzieci i młodzieży od mediów elektronicznych.

(dowód: akta kontroli str. 84-85)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Niepodejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień od mediów elektronicznych, kierowanych do uczniów i nauczycieli, co stanowi niepełne wykonanie obowiązku wynikającego z przepisu § 9 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 1 lutego 2013 r.

Co prawda Poradnia przeprowadzała w czterech placówkach oświatowych prelekcje w ww. zakresie dla rodziców dzieci uczęszczających do III klasy szkoły podstawowej włącznie, jednak nie oferowała takiej pomocy dla uczniów i nauczycieli.

Jak wyjaśnił psycholog przeprowadzający ww. prelekcje, działaniami profilaktycznymi nie objęto powyższych grup odbiorców, ponieważ do Poradni nie zgłaszano zapotrzebowania na tego typu działania.

NIK wskazuje, że wraz z szybkim rozwojem technologii uzależnienie od mediów elektronicznych staje się coraz większym problemem. Niezdiagnozowanie tego problemu przez szkoły, nie usprawiedliwia bierniej postawy Poradni w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 38-43, 51-54)

IV. Wnioski.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷, wnosi o wykonywanie działań w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym e-uzależnień, w odniesieniu do dzieci i młodzieży szkolnej oraz nauczycieli.

⁶ Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych, jest państwowym funduszem celowym, w dyspozycji Ministra Zdrowia

⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 15 lipca 2016 r.

Kontroler
Jan Pawlak
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

.....
podpis

